



RAJECKÁ DOLINA

# historická prehliadka Rajeckých Teplíc



*sprievodca históriou  
a zaujímavosťami kúpeľného mesta*







# Historická prehliadka Rajeckých Teplíc

*sprievodca históriou  
a zaujímavosťami kúpeľného mesta*

Sprievodca historickým vývojom kúpeľného mestečka Rajecké Teplice prevedie návštevníka a turistu po najvýznamnejších miestach Rajeckých Teplíc, odhalí mu zmeny podôb jednotlivých miest v čase od jeho vzniku až po súčasnosť. Objavovanie histórie a zaujímavých faktov prináša príležitosť odhaliť nepoznané a spoznať mesto Rajecké Teplice.

Kúpeľné mestečko zo 14. storočia je obľúbenou turistickou lokalitou, ktorá ponúka návštevníkom jedinečné možnosti. Okrem nádherného miesta na oddych si tu môžeš užiť prechádzky na čerstvom vzduchu, načerpať energiu v blahodarných kúpeľoch, ochutnať miestne pivo z remeselného pivovaru, zažiť zábavu a adrenalín na cyklotrasách, či doplniť energiu v lone panenskej prírody, kde sa zamiluješ do panoramatických výhľadov. Historická prehliadka kúpeľného mestečka Rajecké Teplice ťa preniesie do histórie vývoja Rajeckých Teplíc a odhalí aj krásne a historicky významné miesta tohto krásneho mesta uprostred malebnej krajiny.



*Tento sprievodca vznikol ako výsledok spolupráce Oblastnej organizácie cestovného ruchu Rajecká dolina s rodákom z Rajeckých Teplíc, Jozefom Remencom, ktorý je nadšencom a zberateľom dobových fotografií a pohľadníc kúpeľného mestečka Rajecké Teplice. Jeho zbierka obsahuje viac ako 1000 ks historických pohľadníc a dobových fotografií.*



# Rajecké Teplice



## Mapa historickej prehliadky mesta

### Legenda

1. Kúpele SPA APHRODITE
2. Koliba (Obecný dom)
3. Hotel Encián
4. Jazierko
5. Villa Elektra
6. Flora Villa
7. Villa Tulipan
8. Villa Ilona
9. Villa Talisman
10. Villa My Castle
11. Villa Grün
12. Pivovar Flámm
13. Kostolík Nanebovzatia Panny Márie a Pamätník padlým prvej svetovej vojny
14. Železničná stanica
15. Aphrodite Palace (kedysi Hotel Veľká Fatra) a České korunovačné klenoty
16. Rodný dom Jozefa Gabčíka a Operácia Anthropoid



RAJECKÁ DOLINA





## 1. Kúpele SPA APHRODITE

Liečivé vody vyvierajúce v Rajeckých Tepliciach využívali ľudia od nepamäti a prvé písomné zmienky sa datujú od roku 1376. Rajecké Teplice s kúpeľmi boli od 15. storočia majetkom Lietavského panstva patriaceho k doméne významného rodu Turzovcov. Aj jeho príslušníci patrili k častým návštevníkom kúpeľov, ktoré boli z ich iniciatívy zveľaďované. Kúpele často využíval i najznámejší príslušník tohto rodu – uhorský palatín Juraj IV. Turzo, ktorý dal vtedajší kúpeľný dom so siedmimi izbami prestavať a vylepšiť. Okrem toho ich navštevovali i hostia z okolitých oblastí a blízkyh štátov, napríklad z Poľska a Sliezska. Kúpele v Rajeckých Tepliciach prechádzali v minulých obdobiach vlastným vývojom, sprevádzaným obdobiami rozvoja, ale aj úpadku.

Nová éra kúpeľov nastala po roku 1882, keď ich kúpil Dr. Valér Smialovský so svojím strýkom Alojzom Pichlom. Na prelome 19. a 20. storočia kúpele totiž navštevovala prevažne aristokratická a iná zámožná klientela. Návštevníci sa liečili pitím vody a kúpaním sa v nej. Poskytované im boli masáže aj zábaly rašelinou rôznej teploty a dĺžky pôsobenia. Liečili sa tu choroby pohybového ústrojenstva, reumatizmus, kožné ochorenia, zápaly vnútorných orgánov aj nervové problémy.

Medzi hosťami by sme mohli vtedy stretnúť príslušníkov popredných aristokratických uhorských rodín, bankárov, diplomatov, podnikateľov a vojenských hodnostárov...

K najvýznamnejším návštevm kúpeľov sa nepochybne radí (hoci nedlhý) pobyt arcivojvodu Karola Ľudovíta Habsburského (brata cisára Františka Jozefa) s manželkou Máriou Teréziou a sprievodom, ktorý kúpele navštívil v roku 1889 počas spiatočnej cesty z Vysokých Tatier. Návštevnosť kúpeľov sa ešte viac zvýšila po vybudovaní železnice v závere 19. storočia, čo podnietilo ďalší príliv i zmenu klientely.

Najvýznamnejšou rekonštrukciou a dostavbou prechádzajú kúpele od roku 1996 kedy sa vlastníkom kúpeľov stala rodina Miškolciová. Tak sa započala nová éra moderných kúpeľov európskeho významu SPA Aphrodite. Najskôr prebehla komplexná prestavba a dostavba kúpeľného domu Aphrodite. V nadväznosti na to pokračovala dostavba nových termálnych bazénov, komplexu Natural SPA a rehabilitačnej Spa Rehab Clinic. Kúpele sú dlhodobo popredným zamestnávateľom v Rajeckej doline a pripravujú ďalšie rozvojové zámery nových kúpeľných častí. Zámerom súčasného vedenia kúpeľov je budovanie významného kúpeľného medicínskeho zariadenia svetovej kvality.







## 2. KOLIBA (OBECNÝ DOM)

Táto budova patrí k najstarším v Rajeckých Tepliciach. V tesnej blízkosti honosného hotela Encián ju nechal v roku **1890** postaviť **generál rakúsko-uhorskej armády Hubert**. Po zániku monarchie v roku 1918 rezidenciu pôvodný majiteľ prestal využívať a budova časom upadla. V roku **1927** ju odkúpila **obec Rajecké Teplice** za 27 000 korún a ešte v tom istom roku prešla rekonštrukciou. Práve tu sa konalo v roku 1927 obecné zastupiteľstvo pod vedením starostu **Ladislava Hausera**.

V nasledujúcich rokoch okrem administratívnych účelov našla i ďalšie využitie. Boli tu zriadené obchodné prevádzky i nájomné byty. Neskôr tu svoje sídlo našla i obecná knižnica a známe potraviny.

Po roku **1989** budova prešla niekoľkokrát rekonštrukciou a dnes v nej nájdete reštauračné zariadenie v štýle tradičnej ľudovej slovenskej koliby.



## 3. HOTEL ENCIÁN

Honosná budova hotela Encián patrí k najvýznamnejším stavbám v Rajeckých Tepliciach. Stravovacie zariadenie koncom roku **1927** postavil budapeštiansky **podnikateľ Ľudovít Szász /Sás/**, pôvodným menom Stanek, po ktorom reštaurácia spočiatku niesla meno. Začiatkom **40. rokov 20. storočia** reštaurácia prešla zásadnou prestavbou. Pristavali k nej nové ubytovacie kapacity a odvtedy Encián pôsobí ako **hotel**.

Hotel mala v obľube spisovateľka **Ľudmila Podjavorinská**. Medzi rokmi 2008 až 2011 po zmene majiteľa prešiel hotel kompletnou rekonštrukciou, pričom bol zachovaný pôdorys.

Súčasná podoba je charakteristická s neprehliadnutelnými fasádovými freskami a ďalšími artefaktmi z tvorivej dielne akademickej maliarky **Daniely Krajčovej**.







#### 4. JAZIERKO

Príťažlivú turistickú scenériu Rajeckých Teplíc od minulosti dotvára malý rybník situovaný v blízkosti kúpeľného areálu. Pôvodne malé prírodné jazierko, na brehu ktorého v roku **1858** vznikol malý **hámor**. V minulosti bolo jazierko podnes označované aj ako **Teplé jazero**, keďže sa tu vypúšťala voda z kúpeľov.

V roku 1883 sa majiteľ kúpeľov **Dr. Valér Smialovský** rozhodol v tom čase nádrž zásobovanú z Kuneradského potoka v severozápadnej časti Teplíc vedľa Rajčianky, ktorá poháňala hámor, rozšíriť a využiť na atrakciu pre turistov. Na vybudovanom ostrovčeku sa pravidelne konali zábavy s ľudovou hudbou. V zime jeho zamrznutá ľadová plocha slúžila ako klzisko i ako zdroj ľadu pre neďalekú ľadovňu, využívanú i miestnymi kúpeľmi.

V roku 1998 noví majitelia, rodina Miškolciová vykonala významnú revitalizáciu celej zóny parku - nové chodníky, výsadba, osvetlenie, či oplotenie no hlavne vybudovanie reštaurácie a terasy na ostrovčeku. Vznikla tak **unikátna reštaurácia Bašta s troma podlažiami, pričom jedno je pod vodou** s výhľadom pod hladinu jazera. Reštauráciu zdobia vyrezávané sochy a motívy z dreva ako aj terasa s malebným pohľadom na jazierko.



#### 5. VILLA ELEKTRA

Villa Elektra je jednou z menších vil, ktorú za jazierkom v Rajeckých Tepliciach postavil **francúzsky podnikateľ Rudolf Flamm**. Jej výstavbu môžeme datovať do obdobia **pred rokom 1897**. Majiteľ ju pomenoval podľa obľúbenej postavy gréckej mytológie, zhudobnenej do opernej podoby známym nemeckým skladateľom **Richardom Wagnerom**, ktorého Flamm obdivoval. Počas rekonštrukcie hotela Encián v rokoch 2005 – 2012 bola vila zbúraná a neskôr zrekonštruovaná podľa pôvodných plánov.







## 6. FLORA VILLA

Flora Villa patrí k architektonicky významným stavbám vybudovaným v Rajeckých Tepliciach na prelome **19. a 20. storočia**, keď si ju v blízkosti miestneho jazierka nechal postaviť veľkostatkár a podnikateľ **Zigmund Pollák**. Majiteľ vilu do roku **1918** využíval na **rekreačné účely**. Po jeho odchode do Žiliny objekt slúžil ako obytný dom pre rodiny, neskôr bol využívaný i na hospodárske účely. Okrem iného tu boli prevádzkované krajčírka a sklenárska dielňa. V období, keď slúžila pre hospodárske účely, vzhľad tejto honosnej vily upadol. Rekonštrukcia v 80. a 90. rokoch jej znova vrátila reprezentatívny vzhľad a odvtedy opätovne slúžila na ubytovanie kúpeľných hostí. Po zmene vlastníka v roku 2017 objekt prešiel kompletnou rekonštrukciou v rokoch 2021 – 2023 a dnes ponúka okrem apartmánového ubytovania aj útulnú kaviareň.



## 7. VILLA TULIPAN

Vilu si **koncom 19. storočia** nechal postaviť **Dr. Mantz**, ktorý bol jej prvým nájomníkom. Villa Tulipan reprezentuje menšiu dvojposchodovú budovu s murovaným prízemím a s drevenou nadstavbou. Od roku 1927 tu býval prednosta miestnej železničnej stanice **Róbert Forberger**, ktorý prišiel do Rajeckých Teplíc z Veľkého Slavkova. Dnes je vila v súkromnom vlastníctve a je využívaná na sezónne ubytovanie.







## 9. VILLA TALISMAN

Táto známa vila je prvou vilou v Rajeckých Tepliciach postavenou francúzskym podnikateľom **Rudolfom Flammom**. Výstavba začala niekedy **po roku 1895** a dokončená bola v roku 1897. Majiteľ ju pomenoval po známom diele škótskeho spisovateľa sira **Waltera Scotta** *The Talisman*, pretože pri výstavbe sa inšpiroval stavbami anglického vidieka. V jej areáli podľa spomienok pamätníkov bola v minulosti **ovocná záhrada, vodotrysk** a ďalšie prvky. V roku 1928 vilu kúpil prednosta žilinskej železničnej stanice **Ján Masarš**, ktorý objekt stavebne rozšíril. Po roku 1989 vilu v reštitúcii vrátili potomkom Jána Masarša.



## 8. VILLA ILONA

Honosná Villa Ilona patrila v minulosti k najznámejším stavbám v Rajeckých Tepliciach. Postaviť si ju nechal **koncom 19. storočia** v lukratívnej lokalite na mieste zlomu svahu nad rybníkom s výhľadom na centrum Rajeckých Teplíc podnikateľ **Günther Hoffmann**. Villa Ilona v čase vzniku predstavovala honosnú dvojpodlažnú budovu postavenú podľa vzoru šľachtických zámočkov. Dominantným a charakteristickým prvkom stavby je **malá vežička na frontálnej strane**. Súčasťou areálu bola **upravená záhrada s vonkajším schodišťom**.







## 10. VILLA MY CASTLE

Villa My Castle patrila k najväčším kúpeľným vilám v Rajeckých Tepliciach. Jej honosnosť určovala skutočnosť, že išlo o sídlo zámožného francúzskeho podnikateľa a investora **Rudolfa Flamma**, ktorý pôsobil v Rajeckých Tepliciach. Vila bola postavená po roku **1897**. Za zmienku stojí skutočnosť, že išlo o poslednú Flammovu vilu postavenú v Rajeckých Tepliciach. Trojposchodovú honosnú vilu architekti navrhli v štýle tradičnej zámockej architektúry s mnohými prvkami šľachtických sídel. Interiér a exteriér stavby bol postavený v štýle dobového **romantizmu s francúzskymi prvkami**. Krajinu jej majiteľa pripomínal napríklad kohút, symbol Francúzska, osadený na vrchole vežičky. Na viacerých miestach fasády vily boli osadené **iniciály jej majiteľa**.

Hovorí sa, že Rudolfa Flamma práve tu navštívila **cisárovná Sissi**, ktorá sa údajne vracala z Tatier. Nevie sa však, či tu strávila aj noc. Po roku 2010 bola Villa My Castle zrekonštruovaná takmer do pôvodného stavu.



## 11. VILLA GRÜN

Villa Grün /Grin/ patrí k najkrajším a architektonicky najhodnotnejším historickým vilám postaveným v Rajeckých Tepliciach. V roku 1910 ju ako svoje nové honosné sídlo nechal vybudovať majiteľ žilinských tehelní **Karol Grün**, ktorý patril k najbohatším obyvateľom v oblasti. Architektonicky najvýznamnejší prvok tejto vily predstavuje **nárožná vežička**, ktorá stavbe dodáva monumentálnosť a gráciu. Takmer zničenú budovu odkúpil **Vladimír Blaha**. Zabezpečil budovu proti roztrhnutiu a po roku 2015 ju zrekonštruoval podľa dobových fotografií do pôvodného stavu. Architektonicky sa na prestavbe podieľali architekti **Chodelkovci**. V rovnakom štýle pribudla prístavba pre bowling s luxusnými priestormi na poschodí.







## 12. PIVOVAR FLÁMM

Budova pivovaru Flámm patrí k architektonicky výrazným objektom Rajeckých Teplíc. Túto honosnú budovu dal pôvodne v neobarokovom slohu postaviť miestny podnikateľ a statkár Nicoulas /Mikuláš/ von Ballestrem, hornosliezsky gróf a staviteľ Kuneradského zámku. Stavbu dokončili v roku 1910 a v nasledujúcich rokoch slúžila ako administratívna budova pre úradníkov spravujúcich rozsiahle Ballestremove majetky. Po znárodnení v roku 1945 ju využíval miestny lesný závod.

V roku 2010 prešla rozsiahlou rekonštrukciou, čiastočnou prestavbou a dnes je využívaná na rekreačné a rehabilitačné účely. Súčasnú pomenovanie budova dostala vďaka lokálnemu minipivovaru zriadenému po rekonštrukcii v jej priestoroch, ktorý produkuje pivo pomenované po významnom francúzskom podnikateľovi **Rudolfovi Flammovi**.



## 13. KOSTOLÍK NANEBOVZATIA PANNY MÁRIE

Kostolík Nanebovzatia Panny Márie bol postavený v roku **1909** v dobovom **novogotickom slohu** ovplyvnenom prvkami alpskej architektúry.

Architekt stavby **Mikuláš Rauter**, známy tiež pod pseudonymom Nicoletto, kaplnku naprojektoval ako jednoloďovú sakrálnu stavbu s celkovou dĺžkou 16 m. Výška stropu dosahuje 10 metrov a celý kostol je vysoký 25 metrov. Kaplnku slávnostne posvätil nitriansky biskup **Viliam Batthányi** 15. augusta 1909 na **sviatok Nanebovzatia Panny Márie**, ktorej patrocinium kaplnka nesie až do dnes.

Vo veži sa nachádzajú **tri zvony**. Prvý z nich má patrocinium Nanebovzatia Panny Márie a pochádza z roku 1909. Ďalšie dva boli inštalované o čosi neskôr v roku 1926 a zasvätené sú sv. Ladislavovi a sv. Štefanovi. Neskôr výzdobu rozšírila i z dreva vyrezávaná krížová cesta od rezbárskeho majstra **Jozefa Pekaru** z Rajeckých Teplíc, tvorcu najväčšieho nášho dreveného slovenského pohyblivého betlehemu v Rajeckej Lesnej.





## 13. PAMÄTNÍK PADLÝM PRVEJ SVETOVEJ VOJNY

Pred kostolíkom Nanebovzatia Panny Márie je ako spomienka na obyvateľov Rajeckých Teplíc, ktorí padli na frontoch prvej svetovej vojny, umiestnený **pamätník vojakom padlým v 1. sv. vojne**. O jeho vybudovanie sa po skončení prvej svetovej vojny rozhodujúcou mierou pričínili hlavní iniciátori – starosta a správca kúpeľov **Ladislav Hauser** a notár **Bohdan Vilček**, ktorí jeho realizáciu zastrešili i finančne. Jeho autor, žilinský sochár **Jozef Blažek**, ho vyhotovil v štýle **kamenného vojenského stĺpu**.

Na vrchnej časti tabúľ je vytesaný latinský nápis *Pro patria et Libertate – Za slobodu a vlasť*. Vrch je zakončený figurálnou kompozíciou osadenou na štvorcovom podstavci znázorňujúcou štyri krížne sediace levy – symbol vojny nesúce na svojich pleciach miskú s večným ohňom symbolizujúcu pietu a trvalú pamiatku na padlých občanov Rajeckých Teplíc.



oskenuj ma



## 14. ŽELEZNIČNÁ STANICA

Rozvoj Rajeckej doliny v **závere 19.** storočia sprevádzaný predovšetkým rozmachom kúpeľov v Rajeckých Tepliciach a výstavbou textilnej továrne v Rajci si vyžiadala vybudovanie železničnej trate **spájajúcej Rajec a Žilinu**. **Pôvodne** bola železnica **projektovaná až do Nitrianskeho Pravna** vďaka čomu by vzniklo priame železničné spojenie medzi Žilinou a Prievidzou.

Výstavba lokálnej železničnej trate zo Žiliny do Rajca bola realizovaná v rokoch **1898 – 1899**. Trať viedla i Rajeckými Teplicami, kde bola roku 1899 zriadená i železničná stanica situovaná v tesnej blízkosti kúpeľného areálu. Na rozdiel od ostatných železničných staníc na tejto trati pôsobiacich zväčša fádny a formálnym dojmom, stanicu v Rajeckých Tepliciach postavili v honosnejšom štýle. Stavbu skrášľovala najmä **estetická a architektonicky hodnotná drevená kolonáda prekrývajúca nástupište** postavená v neskoršom období.

Zo Žiliny návštevníkov **vozil parný vlak s tromi vozňami**, ktorý premával **tri krát za deň**. Do doku 1918 návštevníkov vítala stanica s názvom **Rajeczfürdő**, po vzniku Československa sa názov zmenil na Rajecké Teplice.



oskenuj ma







## 15. APHRODITE PALACE (KEDYSI HOTEL VEĽKÁ FATRA)

Stavebný rozvoj kúpeľov v Rajeckých Tepliciach pokračoval aj po vzniku Československa. Dôkazom tohto rozvoja je vznik viacerých moderných rekreačných objektov. K najvýznamnejším projektom realizovaným v tomto období patrila výstavba **hotela Veľká Fatra**, ktorý bol spoločne s ďalším ubytovacím zariadením penziónom Malá Fatra vybudovaný v roku **1937** na mieste, kde dlhé roky predtým stával drevený zájazdový hostinec. Hotel Veľká Fatra postavili v **modernom funkcionalistickom slohu**. Investormom výstavby bola Národná banka Slovenska v Bratislave. Spočiatku hotel Veľká Fatra slúžil na ubytovanie iba počas letnej sezóny, neskôr prešiel na celoročnú prevádzku. Hotel Veľká Fatra spoločne s menším penziónom Malá Fatra výrazne prispeli k navýšeniu kúpeľných ubytovacích kapacít kúpeľov. V obidvoch objektoch bolo pre návštevníkov k dispozícii viac než 180 lôžok. Výrazný charakteristický znak tohto hotela predstavovala rozľahlá terasa, ktorá bola obľúbeným miestom pre posedenie najmä pri letných vychádzkach.

V roku 2010 rodina Miškolciová započala významnú rekonštrukciu a prestavbu hotela. Z hotela Veľká Fatra sa touto prestavbou stal nový luxusný 5 hviezdikový hotel **Aphrodite PALACE**. Zariadenie s nadštandardnými službami s dominantnou vstupnou časťou osadenou mramorovým súsoším a reštauráciou v **jedinečnom štýle s unikátnou kupolou**. Pribudlo aj prepojenie prechodovým krytým mostom s kúpeľným domom Aphrodite. Pri prestavbe boli **použité prírodné materiály mramor, ónyx a hotel je zdobený plátkovým zlatom**. Zákazníkom tak ponúka služby vysokého štandardu.

## ČESKÉ KORUNOVAČNÉ KLENOTY

Veľkou zaujímavosťou spojenou s históriou tohto hotela je, že počas mobilizácie a eskalácie nacistického ohrozenia Československa na jeseň roku 1938 tu boli **tajne nakrátko uložené české korunovačné klenoty**, t.z. korunovačné klenoty českých kráľov. Jedná sa o svätováclavskú korunu, žezlo, jablko, križ, rúcho, meč a ďalšie zlaté cennosti. Hotel ako miesto uloženia vzácných predmetov nebol vybraný náhodne, hlavnú úlohu zohralo v prvom rade jeho umiestnenie v odľahlejšej oblasti ležiacej mimo zóny potenciálneho vojenského ohrozenia v prípade vypuknutia konfliktu. České korunovačné klenoty boli do Žiliny privezené z Národnej banky v Prahe 20. septembra 1938 na dvoch autách. Tu si ich prevzal František Koupil, prednosta filiálky Národnej banky československej v Žiline. Odtiaľ ich presunuli a následne boli **tajne ukryté a prevezené do Rajeckých Teplic**. Dočasne ich uložili v hotelom trezore, ktorý sa nachádzal v priestore dnešného Cabaret Aphrodite. V roku 1938 po niekoľkých mesiacoch tajného ukrytia boli korunovačné klenoty prevezené späť do Prahy. V súčasnosti je v trezore jedinečná miestnosť vytvorená súčasnými majiteľmi kúpeľov, v ktorej sa nachádza verná umelecky vytvorená **replika českých korunovačných klenotov**, spoločne s obrazmi od akademického maliara **Františka Blaška**. Trezoru dominujú taktiež **pôvodné trezorové niekoľkotonové dvere** s ešte funkčným trojklúčovým mechanizmom.

oskenuj ma





## 16. RODNÝ DOM JOZEFA GABČÍKA

**Jozef Gabčík** patrí k najvýznamnejším predstaviteľom vojnového protifašistického odboja. Jeho význam pritom presahuje slovenský kontext a dôstojné miesto zaujíma i medzi odbojármi európskeho formátu. Jozef Gabčík sa narodil v **Poluvsí** v gazdovskej rodine Ferdinanda a Márie Gabčíkovcov 8. apríla 1912. Obecnú školu navštevoval v Rajeckých Tepliciach. Na strednú školu chodil v Kovárove, v milevskom okrese v Čechách. V období Slovenského štátu pracoval v skladiisku bojových látok v Skalke nad Váhom pri Trenčíne, kde sa začiatkom júna 1939 dostal do konfliktu s nemeckou hliadkou, pri ktorom spáchal tiež sabotáž. Po odvážnom čine sa rozhodol opustiť Slovensko.

Cez Kysuce odišiel v noci 4. júna do Poľska, kde v skupine československých antifašistov sa stretol s čatárom **Janom Kubišom**, s ktorým sa rozhodol odísť do Francúzska narukovať do Francúzskej cudzineckej légie. Gabčík bol poslaný na špeciálny vojenský výcvik na Škótsku vysočinu, ktorý absolvoval s najlepším hodnotením. Začiatkom októbra 1940 sa dozvedel o svojej životnej vojenskej misii, spoločne s ďalšími vojakmi mal v Protektoráte Čechy a Morava spáchať atentát na zastupujúceho **ríšskeho protektora Reinharda Heydricha**. Na území okupovaných Čiech ho s ostatnými výsadbákmi vysadili 29. 12. 1941.



## OPERÁCIA ANTHROPOID

Plán atentátu na zastupujúceho protektora sa viackrát menil, napokon bol stanovený termín 27. máj 1942. V tento deň sa Heydrich vybral v aute zo svojho sídla v Panenských Břežanoch do Prahy, odkiaľ mal popoludní odletieť do Hitlerovho hlavného stanu na východnom fronte. **Gabčík** spoločne s **Janom Kubišom**, **Adolfom Opálkom** a ďalšími organizátormi si na Heydrichovo auto počkali na najvhodnejšom mieste - v prudkej zatáčke v pražských Holešovičkách, kde muselo každé auto spomaliť.

Prichádzajúce auto výsadbári spozorovali okolo 10:30, vodič podľa predpokladu na zákrute pribrzdil, na to mu hneď skočil do jazdnej dráhy z chodníka Gabčík a namieril na neho svoj samopal STEN. Zbraň však zlyhala. Vtedy zasiahol Kubiš, ktorý hodil pod auto nálož s trhavinou, ktorá pri výbuchu Heydricha smrteľne zranila, a ten na následky atentátu o niekoľko dní neskôr zomrel. Obidvom atentátnikom sa z miesta podaril utiecť. V nasledujúcim dňoch sa pred nacistami spočiatku úspešne skrývali, neskôr však po zrade ich druha **Karla Čurdu** bol ich úkryt odhalený. **Pravoslávny kostol v Resslerovej ulici** v Prahe nadržanom 18. júna 1942 obklúčili stovky príslušníkov Gestapa a jednotiek SS. V beznámejšej situácii napokon všetci preživší zvolili pre potupnú popravu samovraždu.







Ludmila Podjavorinská  
Rajecké Teplice

Hej, Rajecké, vy zemský raj ste pravý,  
o vašom vzniku i povest' to vravi:  
Keď anjel Boží v spravodlivom hnevu  
von z raja vyhnal Adama a Evu,  
meč – plameň v ruke,  
zachmúrená tvár  
a od raja zem ohraničil stenou –  
sotvaže zatresli sa nebies vrátka  
strihol sa medzi Adamom a ženou  
pre jablko to hriechne prvý svár.

Prečo si jedol, čo si nemal jest'?"  
„Ty si ma zviiedla, uznaj, moje zlato!“  
„Mal si mať rozum!“ pohotová nato.  
„A kto ju trhal a mne podal – há?!“  
„Mal si mi zbrániť, keď som trhala,“  
a pustila sa znova v náreky,  
že môžu teraz blúdiť naveky,  
vyhnati kamsi v kiesi puste svety  
bez komfortu, bez módnej toalety,  
každému v nebi na posmech istom,

odiata iba figovým tot' listom –  
tá hrdá dievka – teraz žena padla –  
a bez zrkadla ešte – bez zrkadla!!!

I zaprisahal sa jej napokon,  
že nezhrešila ona, ale on!  
A na dôvažok prisľúbil jej aj  
vystavať pre ňu nový zemský raj.  
Tak umiereny hned' sa pribral k činu:  
nazvážal v polkruh vrchov, spevnil hory,  
nasadil vonných jedlic – dumné bory  
a romantikom že bol ináč' vždycky,  
skalami to skrásľil fantasticky.

Jas z neba zniesol, zemou rozstrel stiny,  
načiarol prstom v hore serpentiny,  
nechže si žienka horou pekne chodí!  
A naposled' mu ešte napadalo:  
vydlabal jamku, nalial do nej vody:  
jazero dneska – vtedy zrkadlo.  
Keď Eva uvidela túto krásu,  
hoc na nebeské zryklá svetlice,  
rukami splasla, skríkla od úžasu...  
Adam jej spravil Rajecké Teplice.

(1947)







Rajecké Teplice



## RAJECKÁ DOLINA

**Vydala:** OOCR Rajecká dolina

**Grafické spracovanie:** Jaroslav Duben

**Text:** Jozef Remenec, Branislav Kožehuba, Martin Turóci

**Jazyková korektúra:** Igor Válek

**Foto:** Vlado Tomaška, archív Jozefa Remenca

**Vydané:** 2024



9 788097 484118

ISBN: 978-80-974841-1-8

Realizované s finančnou podporou  
Ministerstva cestovného ruchu a športu SR

